

פרוטוקול מס' 72 /

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', ח' בשבט תשל"ב - 24.1.72, שעה 9.00

בכח:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
י. ארידור
א. אנקוריון
ש.ז. אברמוב
מ. אביזוהר
ס. ביבי
ג. האוזנר
א. עופר
ח. צדוק
י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

נ. לורך - מזכיר הכנסת המיועד
מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
י. קרפ - משרד המשפטים
ניצב-משנה קרתי - משרד המשטרה

מזכירת הוועדה: ר. מלחי

רשמה: ח. ביתן

(א) דברי ברכה למזכיר הכנסת המיועד.

סדר היום:

(ב) חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה,
תשל"ב - 1972 (נוסח לבן, סעיפים 13-14).

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

א) דברי ברכה למזכיר הכנסת המיועד.

יש לי העונג לקדם בברכה את מר נתנאל לורך, מזכיר הכנסת המיועד, הנמצא עתה בתהליך של השתלבות בעבודה עד לקבלת התפקיד במלואו לידיו. הוא הביע את רצונו להכיר את עבודת הוועדות מקרוב, ובין הראשונות את ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני בטוח שמתוך מגע זה ומהמגעים שיבואו אחר-כך תצמח תועלת לוועדה בכל מה שהיא צריכה לקידום ענייניה.

נפגשתי עם מר לורך כאשר נשא תפקיד בכיר בלוס-אנג'לס ומאז הוא מילא תפקידים רבים בכירים בהרבה חלקי תבל ובמשרד החוץ, כך שאם אנו חשים לפעמים את עצמנו סגורים בכית זה, הרי מר לורך, כמזכיר הכנסת המיועד, מביא אתו את המגע עם העולם הגדול, וזה ודאי יתבטא גם בדרך הטיפול שלו בענייני הכנסת ובענייני הוועדות.

אני מאחל למר לורך הצלחה ושיתוף פעולה פורה בכל הימים.

ב) חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה

היו"ר י. גולדשמידט: אנו עוסקים בפרק ד', שלא היה בהצעה הכחולה אלא הוא חידוש של הוועדה. בישיבה ביום ג' התייחסנו בעיקר לסעיף 13 והודגש שאם זה תאגיד כל מנהליו וכל חבריו צריכים להיות חוקרים פרטיים. בסעיף קטן (ב)(3) הוכנסו מספר שינויים הן בניסוח והן בתוכן, כגון השמטת הפיסקה האחרונה. לגבי סעיף קטן זה אנחנו עוד צריכים לקבל בוסח מתוקן.

ש. שמגר: ייתכן שניתן לקצר עוד יותר את הסעיף. החשש שלי גובע במקצת מיצירת ניגוד בין ההגדרה של "חוקר פרטי" לבין ההגדרה בסעיף 13(ב)(3), ועל כן אני מציע לחברי הוועדה בוסח קצר יותר שיאמר: "מטרתו של תאגיד כפי שפורטה בתזכיר ההתאגדות היא עיסוק בפעולות הסותרות לחוקר פרטי".

י. ארידור: בסוף הישיבה הקודמת התייחסתי לרשימה של תיקונים סגנוניים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ואינני רוצה לחזור עליהם, אבל יש שני תיקונים מהותיים שהצעתי ושלא היה דיון בהם, לא כל שכן שלא היתה החלטה לגביהם. לגבי (2) הצעתי לעשות אחת מהשתיים: או לאפשר להקים תאגיד עם חוקר אחד בלבד, או - ואת האפשרות הזאת אני מוכן לדאוג באפשרות סבירה יותר - לאפשר להקים את התאגיד על-ידי אדם אחד שהוא חוקר פרטי ועל-ידי אדם אחד שהוא אחד האנשים הנזכרים בסעיף 14(1), היינו, האשה, הילד או הנכד. אם אין בזהגים כך, הדי שלשם הקמת תאגיד כופים הקמת שותפות, וזאת ללא צורך וללא הגיון. הגיון הדברים אינו מחייב כפיית שותפות כדי להקים תאגיד, ואם מחייבים את כל החברים - ולא רק את המנהלים - להיות חוקרים פרטיים, פירוש הדבר שכופים שותפות. לדעתי, צריך לאפשר לחוקר להקים תאגיד לבדו או עם אדם אחד בוסף שאינו חוקר, בתנאי שאותו אדם לא יהיה זכאי לקבל רווחים, להשתתף בהנהלה וכיוצא באלה. אותו אדם יהיה רק ושום כאחד המייסדים של החברה. בזה איני מתכוון לשנות מהחוון של הסעיף ולאפשר לאדם שאינו חוקר פרטי להתערב בעניינים אלה, אלא רק לאפשר הקמת תאגיד על-ידי חוקר. אין צורך בשותפות. האם צריך לדרוש שותפות רק מפני שיש איזו פיקציה משפטית בפקודת החברות שהיו צריכים לבטל אותה מזמן?

אני חוזר להערה שהערת לגבי (3)(ב). אני מבין שהבוסח שהוצע זה עתה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה הוא שיפור לעומת הבוסח שלפנינו, אולם לא די בכך. מה שחשוב הוא שהתאגיד יהיה דשאי לבצע את המטרות של חקירה פרטית, ולשם זה אין צורך לכתוב בכלל את פיסקה (3), כי אם הדבר לא יהיה כתוב בתזכיר ההתאגדות, החוקר לא יוכל לעשותו בין שזה יהיה כתוב בפיסקה (3) ובין שלא יהיה כתוב. אין הגיון להגביל את התאגיד רק לחקירות פרטיות. חוק זה חל גם על שמאי ביטוח העוסקים בחקירה פרטית. מה ההגיון לחייב אותו שמאי ביטוח להקים שתי חברות: חברה אחת בה הוא מופיע כשמאי ביטוח ובה אינו עוסק בחקירות פרטיות, וחברה אחרת בה הוא מופיע כחוקר פרטי שאינו עוסק בשמאות ביטוח?

י. ארידור:

למעשה יש כאן דק פיצול מבחינה פורמלית בין שתי חברות, ואינני רואה הגיון בכך.

מ. שמגר:

אחת מהשתיים: או שהתזה שלך שמותר לחוקר פרטי לעסוק גם בשמאות ביטוח היא תזה נכונה, ואז הדבר מכוסה בנוסח שהצעת י זה עתה, או שהדבר אסור לו. מה שאני אומר הוא שכל מה שמותר לחוקר פרטי כפרט מותר גם לתאגיד.

י. ארידור:

יש צורך להכניס תיקון מסויים בתיקון שהצעת. אם כותבים "מטרתו של התאגיד", זה עלול להתפרש שאסור שיהיו לו מטרות אחרות. הרי לחוקר פרטי סתם מותר לעסוק גם בדברים אחרים, ומבחינה זו איני רואה הבדל בין התאגיד לבין החוקר הפרטי. התאגיד נוצר למטרות משפטיות מסויימות, אבל אין הוא בא להגביל את העיסוק. פרט להגבלה בחוק לשכת עורכי-הדין לא אסרנו שאדם שהוא חוקר פרטי לא יוכל לעסוק גם במשהו אחר. אני מציע שיהיה נוסח אשר יבטא את הרעיון שהמטרה אינה חייבת להיות יחידה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מבין שאתה רוצה כי ייאמר בצורה ברורה שהתאגיד עוסק בחקירות פרטיות, בלי לשים לב אם הוא עוסק גם בדברים אחרים.

י. ארידור:

אני מציע למחוק את פיסקה (3) בסעיף קטן (ב), כי אז ברור שהחוקר לא יוכל להקים תאגיד כזה אלא אם יכתוב בתזכיר ההתאגדות שהוא עוסק בחקירות פרטיות, ומצד אחר, לא תחול שום הגבלה נוספת. אם חושבים שפיסקה (3) צריכה להישאר במקומה, איני מתנגד שייכתב "אחת ממטרותיו", כפי שרמז היושב ראש, אולם ההגיון מחייב לא להטיל על התאגיד הגבלה שאינה מוטלת על החוקר הפרטי עצמו. הגבלה זו תפריע מבחינה מקצועית דווקא במקרה של שמאי ביטוח העוסקים בשני המקצועות ותפריע לאנשים המתקשרים פעם אחת עם חברה פלונית ופעם אחרת עם חברה אלמונית.

א. אנטוריון:

לדעתי, הטעות של חבר-הכנסת ארידור נובעת מדבר אחד עיקרי ויסודי. הוא אמר שסוף כל סוף נוצר התאגיד למטרות משפטיות מסויימות, ואנחנו כאילו מתנגשים במטרות שלמשן נוצר התאגיד. חבר-הכנסת ארידור היה רוצה שתהיה אפשרות להקים תאגיד על-ידי החוקר הפרטי ואשתו. או בצו בחור בעלי מניות, שמה צורה זו נוחה להם יותר מבחינה כלכלית.

י. ארידור:

לא לזה התכוונתי.

א. אנטוריון:

- כך אני מפרש את דבריך. בתחילה לא היה בכלל בהצעה הכחולה פרק על התאגידיים. פרק זה נוסף על-ידי הוועדה לאחר בירור העניין. אפדנו שאנו רוצים לאפשר לחוקרים להתאגד, ואם הם מתאגדים, מן ההכרח שתהיה צורה כלשהי של תאגיד. זה יכול להיות קואופרטיב של מספר אנשים, שותפות של מספר אנשים, ויכולה להיות חברה, אולם אנחנו מציבים תנאי אחד, והוא שצורה זו של התאגדות לא תפגע בעקרונות היסודיים של חוק זה, היינו בכל הפיקוח על מקצוע זה, ולא תגניב אפשרויות של עקיפת החוק. דבר זה עלול לקרות אם ייהפך גוף זה לתאגיד להשקעות, היינו שבעל הון מקים משרד גדול ומעסיק בין השאר חוקרים פרטיים, אבל אין לו שייכות למקצוע, ומשום כך עלולים להיווצר עיוותים. לגבי עורכי-דין, למשל, פקודת עורכי-הדין שהיחה קיימת בשעתה לא הכירה באפשרות זו של גוף משפטי - חברה וכדומה - לגבי מקצוע עריכת דין. עכשיו נושבת רוח אחרת, אבל הכוונה היא שכל צורה אחרת שתיווצר תשמור על כך שזו תהיה חברה של עורכי-דין, שותפות של עורכי-דין, ולא שותפות של עורך-דין ואשתו. גם עורך-דין יכול לרצות להקים שותפות או חברה בע"מ, כי זה אולי נוח מסיבות מסויימות, אבל אין זו מטרה שהתוק צריך להכיר בה. מטרתו של החוק היא פיקוח על המקצוע. לכן כל הקונצפציה הזאת נראית לי מוזרה מאד.

א. אנקוריון:

מתוך אותה גישה אני תומך בהחלט בהצעת היועץ המשפטי לממשלה לצמצום עוד יותר את פיסקה (3) בסעיף קטן (ב). אין כלל מה לדבר על הוצאת פיסקה (3), כי זו הנשמה של כל הסעיף. הוא הדין לגבי פיסקה (2). אלה ערובות לכך שהתאגיד לא ינוצל למטרות אחרות מאשר המטרה של ביהול משרד לחקירה פרטית.

ב. שמגור:

אנחנו הרי יצאנו מנקודת מוצא שחקירה פרטית זה מקצוע שצריך לעבוד פיקוח, אשר יגביל את התחומים בהם יעסוק החוקר הפרטי, יתווה לו את צורת הפעולה ויקבע לו את כללי האתיקה, ושתי הצעות השינוי המוצעות על-ידי חבר-הכנסת ארידור יהיו סטייה מהותית ביותר מעיקרון זה. התאגיד לא נוצר אלא כדי להקל על ההתארגנות המשפטית של אלה אשר יעסקו במקצוע הרשוי הזה כפי שהגדרנו אותו. כל זמן שהדבר מוסדר כך שחברה צריכה להיות חברה פרטית של שני חברים בלבד, אין טעם למסות משיטה זו כאן, ולדעת, גם אין טעם לקבוע הסדר, שעל-פיו 50% ממרכיבי החברה, היינו המייסדים, לא יהיו קשורים בכללים שקבענו בחוק. במה דברים אמורים? אם אתה יוצא מהנחה שאחת החוקר הפרטי, שיחד אתה אתה ייסד החוקר הפרטי את החברה, תהיה נגדרת אחריה פאסיבית בפעולתה ורק תבוא למלא את הכלל המשפטי המחייב שיהיו שני אנשים בחברה, הרי ייתכן מאד שיש יסוד לטענתך, אבל מבחינה משפטית ומעשית הדבר אינו כך. הרי האשה או הבן עשויים להיות פעילים, ואז כללי האתיקה הנקבעים בחוק זה לא יחייבו אותם. אולם כאן אתה כוונת אדם לנהוג בצורה מסויימת שיוחדה בחוק לאנשים מסויימים. עלול להיווצר מצב שאדם שאינו חוקר פרטי יהיה הגורם הדומיננטי בחברה. בהתאם-אין לקבוע תחומים פני יהיה פעיל בחקירה הפרטית, דווקא בגלל זה שחוקר יכול לעסוק גם בדברים אחרים.

לכן אחת מהשתיים: או שלא נאפשר הקמת תאגיד, כי אנו רוצים שחוקרים פרטיים יעסקו במקצוע כפי שאנו קובעים בחוק, או שנאפשר הקמת תאגיד, ואז זה צריך להיות מותנה בכך שגם על המרכיבים - על כל פרט בהם - חל אותו עיקרון שנקבע בחוק לגבי חוקר פרטי. באותה דרך הולכים אנו גם לגבי תאגידי עורכי דין ותאגידי רואי חשבון.

בענין המטרות יש לזכור דבר פשוט ביותר: על-ידי הרחבת המטרות אפשר לדוקן למעשה את כל הסעיף מתוכנו. לגבי תאגיד זה העוסק בחקירות פרטיות אנו קובעים כללים בדבר מעשים בשם התאגיד בסעיף 16 וכללים של אחריות בגזיקין בסעיף 17. אם נוסיף מטרות אחרות, עלינו להביא בחשבון שאין מוקדם ומאוחר בתזכיר ההתאגדות. למעשה פירוש הדבר יהיה שאפשר לייסד בנק או עתון ולמנות בין מטרות ההתאגדות גם חקירות פרטיות. מציעים עכשיו שתאגיד של חוקרים פרטיים יוכל לעסוק בפעולות נוספות שאינן אסורות על חוקר פרטי, ובעקבות זאת עלול הסדר להתהפך וייצא שמגהל בנק יעסוק בחקירות פרטיות, בעוד שאנחנו רוצים שזה יהיה מקצוע בו יש ייחוד מסויים ובו התחום העיקרי הוא חקירות פרטיות. אם אין הולכים בדרך זו, הרי שמדוקנים מתוכנם את הכללים שנקבעו.

לדעת, נקודת המוצא לשתי הנקודות שהעלה חבר-הכנסת ארידור היא אם אנו רוצים שהתאגיד - במקרה שנאפשר את הקמתו - יהיה כדוגמת החוקר הפרטי וייחד את עיסוקו לפעולות של חוקר פרטי ולפעולות הצלוחות לכך. בנקודה מרכזית זו צריך להחליט.

ג. ארידור:

החוק לא יחול על מוסד בנקאי, כי השירות שהוא יתן בתחום הנדון לא יהיה שירות לציבור. את החקירות הפרטיות שלו הוא יכול לנהל שלא בכפיפות לחוק זה.

ד. ידין:

כל הדברים שחבר-הכנסת ארידור אינו מוצא בסעיף זה נתונים למעשה. הוא טוען שלפי הכתוב כאן לא יוכל חוקר יחיד לנהל את התאגיד שלו בצורת חברה. הוא יכול לעשות זאת - יקים חברה עם עוד מישהו, יקח את כל החלקים לעצמו ויוכל להתקיים בתור חברה עם חבר אחד. שום חוק אינו מנע זאת, וגם לא חוק זה.

ה. קלינגהוף:

זה רע מאד אם קיימת אפשרות כזאת לפי

א. ידיו: עובדה היא שהחוק מאפשר זאת. אני גם חושב שזה מוצדק, אולם יכולה להיות דעה אחרת בנדון. אם אותו אדם ירצה לנהל עם השותף שלו גם עסקים אחרים, הוא יוכל לייסד לו חברות אחרות. אשר לשאלה אם מותר לאותה חברה לעשות זאת מבחינת האתיקה המקצועית של חוקרים פרטיים, תלוי אם החוקר הפרטי יכול לעסוק באותו הזמן גם בעריכת דין, למשל. אם הדבר מותר לו, הרי שהוא יכול להקים חברה אחרת לעריכת דין, ואם זה אסור לו, הרי שזה אסור לו גם בתור חברה. אם בנק ירצה לנהל עסק של חוקרים פרטיים, יקים חברה בת לחקירות פרטיות, לאו דווקא לשירות עצמו, אלא לכלל.

ח. צדוק: הבנק לא יוכל לעשות זאת, כי כל מנהליו וחבריו לא יהיו חוקרים פרטיים.

היו"ר י. גולדשמידט: להערה הראשונה לגבי סעיף קטן (ב)(2) - אני מבין שחבר-הכנסת ארידור התכוון להציע שיונהג סדר שונה מאשר בפקודת החברות לגבי ייסוד תאגיד או חברה והוא מבקר את מה שנאמר באותה פקודה. אני מסכים לתשובה שניתנה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, שלא בהזדמנות זו ננהיג סדר שונה מזה הקיים במקום אחר. או שהחוקר הפרטי פועל כאדם עצמאי ויחיד או שהוא רוצה לייסד חברה, ואז צריך הוא לעשות זאת לפי החוק הקיים. על כל פנים זו העמדה שבאה כאן לידי ביטוי.

אשר ל(ב)(3), טענתו העיקרית של חבר-הכנסת ארידור היתה, שאם ירצה התאגיד לעסוק בעניינים נוספים, היכולים להיות קרובים או רחוקים מחקירות פרטיות, הרי שהקביעה הבלעדית בסעיף מחייבת אותו לייסד חברה נוספת ולהוציא דשיונות נפרדים. התשובה שניתנה כאן היתה שהבלעדיות של המטרות ממקדת את האחריות על נושא זה ואינה מאפשרת דיכוי הרבה מטרות בתאגיד אחד.

י. ה. סלינגר: אני חושב שעל אף הניגוד בנקודות המוצא שאנו עדים לו כאשר מעמידים את שתי הדעות זו מול זו, התוצאה למעשה אינה אנטגוניסטית באותה מידה, אלא אפשר להגיע לאותה מטרה על יסוד הנוסח המוצע. כפי שנאמר, לא תהיה מניעה שאותם אנשים אשר הקימו תאגיד לחקירה פרטית יקימו עוד תאגידים למטרות אחרות וכך תהיה אונייה פרטוגליס" בין התאגידים השונים מבחינת הרכבם. אם כן, לא תהיה מניעה לעשות זאת, אם הדבר לא יהיה נובע מהוראות חוק אחדות אשר יגבילו את העיסוק של אותם אנשים במקצועות שונים. פיסקה (3) אינה באה למנוע שאותם אנשים יעסקו בכמה וכמה עיסוקים אלה בצד אלה, אלא שלשם כך יצטרכו להקים תאגידים נפרדים. מה שרוצים כאן הוא שתהיה צורה משפטית ברורה מאד לעיסוק זה ושבתור תאגיד א', למשל, יהיה מותר לו לעסוק רק בחקירה פרטית. מטרה זו של תיחום תחומים ברורים רצויה, ואני מציע לידיו חבר-הכנסת ארידור לא להיבהל מנוסח זה, כי אם בעלים עיין מהאפשרות של צירוף אשה וילדים - זו פרשה אחרת - הרי האפשרות שיהיו מספר עיסוקים בידי אותו אדם תושג.

היו"ר י. גולדשמידט: נצביע על סעיף קטן (ב)(2) כמוצע בנוסח הלבן.

ה צ ב ע ה

סעיף 13(ב)(2) כמוצע בנוסח לוועדה (17.1.72) - נתקבל

היו"ר י. גולדשמידט: לגבי פיסקה (3) בסעיף קטן (ב) יוגש לנו נוסח שלם אשר יבטא את הרעיון שבא לידי ביטוי בדברי היועץ המשפטי לממשלה. הרעיון הוא שהתזכיר צריך לקבוע כי המטרה היא עיסוק בחקירות פרטיות ובזה בלבד.

מ. שמגר: בהצעה שהצעת רציתי להבהיר שהפעולות המותרות לחוקר פרטי יהיו מותרות גם לתאגיד. דינו של תאגיד כדין חוקר פרטי.

היו"ר י. גולדשמידט: הכוונה היא שלא יהיו מספר עיסוקים שונים בתוך תאגיד.

ג. האונזר: - כגון שלא יעסקו בעסקי בנק.

זו בדיוק הדוגמה שנתן היושע המשפטי לממשלה.

היו"ר י. גולדשמידט:

ח. צדוק: קודם כל אנו אומרים שכל חבריו של התאגיד

הזה חייבים להיות חוקרים פרטיים מוסמכים. אם כן, לא יכול להיות שבנק יהיה חוקר פרטי או שבנק ייסד תאגיד של חוקרים פרטיים, כי רק חוקרים פרטיים יכולים לעשות זאת. משהקמנו תאגיד כזה, שכל חבריו ומנהליו הם חוקרים פרטיים ואין כל הגבלה על ערבות חבריו, מדוע אסור לתאגיד כזה לעסוק בדברים שלחוקר פרטי מותר לעסוק בהם? אם יש עיסוקים האסורים על חוקר פרטי, הם אסורים גם על תאגיד, אך אם הם מותרים לחוקר פרטי, מדוע הם צריכים להיות אסורים על תאגיד, שכאמור, כל חבריו ומנהליו הם חוקרים פרטיים וערבותו היא כלתי מוגבלת?

י. ארידור: זה מה שטענתי.

ח. צדוק: כיוון שלא הייתי בהתחלת הישיבה אקרא את

דברי התשובה של היועץ המשפטי לממשלה בענין זה, ואם יהיו לי הערות, אעלה אותן בישיבה הבאה.

ט. ביבי: אמרנו שבתזכיר ההתאגדות לא יוכל התאגיד

להוסיף מסרות נוספות לאלה המותרות על-פי חוק זה, ואם רוצים להקים בנק, למשל, יקימו אותו בתזכיר נפרד ובתור חברה אחרת ולא במסגרת תאגיד זה. כשם שלחוקר פרטי מותר לעסוק בעיסוק אחר בנפרד, אך בלי לקשור אותו במשרה של חוקר פרטי, כגון שהוא עובד ארבע שעות ביום כחוקר פרטי, וארבע שעות במקום אחר - כך צריך להיות, לדעתי, גם לגבי תאגיד של חוקרים פרטיים, כלומר, אותה הגבלה צריכה לחול עליו. חוקר פרטי אינו יכול לעסוק בתאגיד אחד גם בעיסוק מסחרי וגם בעיסוק של חוקר פרטי, אך הוא עושה זאת בשני תאגידים נפרדים, זה מותר לו.

ח. צדוק: אזי רק לא מבין מה הס' בה להפרדה זו.

ט. ביבי: הסיבה פשוטה - אם רוצים להקים בנק או

חברת יבוא, מדוע צריך שאותה חברה תהיה מעורבת עם חברות של חוקרים פרטיים? מה הקשר של העיסוק כחוקר פרטי עם עסקי מסחר? לטובת המקצוע הזה ולמען בריאותו צריך לנתק אותו מעיסוקים אחרים.

ט. שמגר: אם תאפשר לתאגיד, שמייסדו אותו חוקרים

פרטיים, לעסוק בעיסוקים מסחריים או כלכליים, ייבלע נושא החקירה במטרות אחרות, וכל הפיקוח ייעלם ויהיה חסר משמעות. כגון שבנק לא יוכל לייסד חברת חוקרים פרטיים, אבל חוקרים פרטיים יוכלו לייסד בנק.

היו"ר י. גולדשמידט: אם לאחד קריאת הפרוטוקול יהיו הערות

לחבר-הכנסת צדוק, נשמע אותן בשלב מאוחר יותר.

סעיף 14

ט. שמגר: למעשה סעיף 14 נגדר אחרי סעיף 13 והוא

בא לקבוע יוצאים מן הכלל לגבי הדווחים, כי המייסדים יכולים להיות רק חוקרים פרטיים, אבל ייתכן מצב בו נשארים אלמנה או אנשים נתמכים, ואם לא נאמר זאת מפורשות, עלול להיות סייג לגבי השתתפות בדווחים. אנחנו רוצים לאפשר את זה כמו בתאגיד עורכי-דין. כלומר, העובדה שהלך לעולמו אדם שהיה חוקר פרטי בתאגיד בו כולם היו חוקרים פרטיים מורשים - אין פירושה שמשפחתו אינה יכולה לשאוב את הדווחים המגיעים לו.

ציצב-משנה קרת: ומי יורש את זכויותיו כחבר כאשר הוא נפטר?

- אף אחד.

מ. שמגר:

הרי ענין זה תלוי בדשיון.

הינ"ר י. גולדשמידט:

בסעיף זה יש מגבלה שאדם לא יהיה זכאי לחלק מהרווחים. אם רוצים להקפיד עד כדי כך, מדוע אין מגבילים גם את המלה "משכורת"? אפשר אולי לכתוב "משכורת מבירה".

מ. שמגר:

הכוונה למנוע עקיפה של סעיף 13, האומר שרק חוקרים פרטיים יכולים לייסד תאגיד של חוקרים פרטיים. אפשר שהמימון יהיה על-ידי מוסד אחד - בנק, עתון או חברה כלכלית - וזרימת הרווחים היא הגורם היכול להניע אותו מוסד להשקיע את הכסף. בסעיף 13 כוונתנו הייתה שיהיו חוקרים פרטיים כמסגרת סגורה, כמסגרת שאינה שלוחה של מישהו, ודיברנו על תופעה זו של הסתעפות גופי החקירה ושל גופים בעלי עוצמה רבה שצריך לפקח עליהם. הגבלת הזכות להפיק רווחים המוצעת בסעיף זה היא המונעת את ההשקעה.

מ. ביבי:

לפיסקאות (1) ו-(2) - לדעתי, יש להפריד אלמנה משאר היורשים ולקבוע לגביה שהיא יכולה ליהנות מהירושה הזאת כל עוד לא נישאה, שהרי אין המטרה להשאיר אותה מנותקת ממקור פרנסה. לגבי ילדים אני מציע להכניס הגדרה מפורשת שהכוונה לילד עד גיל 18, או מקסימום עד גיל 21, היינו עד לאחר הסיום השירות הצבאי.

ח. צדוק:

מדוע לא ייהנה עד גיל מבוגר יותר?

מ. ביבי:

מסום שבגיל 18 הילד כבר עומד ברשות עצמו ואינו צריך ליהנות מהעובדה שאביו היה חוקר פרטי. אני מסכים שאנשים שהיו סמוכים על שולחנו של הנפטר יהיו זכאים ליהנות מהרווחים, אבל זאת רק עד הגיעם לגיל הבגרות ולא עד גיל 30. אם האדם הוא קטין במובן של נכות או של מחלה מסויימת הפוגעת בכשירותו לעמוד ברשות עצמו לאורך ימים, כי אז גם כשיגיע לגיל 40-50 צריך הוא להמשיך ליהנות מהרווחים האלה, כשם שאלמנה יכולה ליהנות מהם כל ימי חייה אם לא נישאה.

ג. האוזנר:

בעקבות דבריו האחרונים של מר שמגר נצטרך לדון בזה כשנחזור לטפל בסעיף 13, אבל אני יכול לתאר לעצמי שחברה כזאת, ככל חברה אחת הזקוקה למימון, מוציאה מניות בכורה. זה מה שנותנים לבנק כאשר הוא מקדים כספים; עושים אותו חבר במניות בכורה, ומניות בכורה ניתנות לפעמים לפדיון. בעלי מניות אלה הם חברים בחברה. כפי שנאמר, הדבר נוגע בעיקר לסעיף 13, אבל יש לו גם השלכות לגבי סעיף 14. אולי אותו איסור השתתפות ברווחים לא יחול על מוסד כזה. האם הכוונה היא שחברה זו, להבדיל מהבדות אחרות, לא תוכל לקבל מימון ממוסד בנקאי ולתת לו מניות בכורה כאחת מדרכי הבטחון? לפעמים מוסד בנקאי מעדיף מניות מכורה על איגרת חוב ורוצה לתת מימון דווקא בדרך זו. יוצא שאנו עושים כאן דבר יוצא מן הכלל וחוסמים את הדרך להשגת מימון בדרך זו. הקמת תאגיד קשורה תמיד במימון גדול שאינו בידי האנשלים. נדמה לי שאנו צריכים לשקול כאן ענין זה מחדש.

הינ"ר י. גולדשמידט:

אשר לדישה של סעיף 14, אם אדם מלווה כסף ומבטיח לעצמו אחוז מסויים ברווחים של התאגיד, אך הוא עצמו אינו חבר בתאגיד או מנהלו, הרי שגם אין לו השפעה ישירה על עיסוקי התאגיד. אם כן, מדוע אוסדים עליו לקחת חלק ברווחי החברה? הגענו למגבלות אלה מתוך שאמרו כי איננו רוצים שגורם שאינו חוקר פרטי יכוון את פעולות החברה, אבל אם אין לו מעמד של מנהל החברה או של חבר בחברה, אלא הוא מלווה בלבד, וכתנאים אלה לא נקבע רק שיעור ריבית אלא גם נקבע חלק ברווחים, בזה לא ניתנת לו השפעה ישירה על ניהול העניינים, ומדוע לאסור זאת עליו?

ח. צדוק:

קודם כל איני יכול להשתחרר מהמקרינות שיש בדבר זה - וגם מקרינות אינה טובה לדעתי - שההזדמנות הראשונה, שהמחוקק הישראלי דן בסוגיה של תאגיד לבעלי מקצוע חופשי, בו האלמנט האישי והאמון האישיים הם הקובעים, היא דווקא

ח. צדוק:

בתחום משהו חדש. המקצוע המובהק שצריך להיות המקצוע הראשון בסוגיה זו, הוא, לדעתי, מקצוע עריכת הדין, ואמנם זה נמצא בשלב של הכנה. לדעתי, זה היה הרבה יותר טוב לו היינו קובעים פרק זה לראשונה בחוק לשכת עורכי הדין ואחר-כך מעתיקים אותו לחוק החוקרים הפרטיים. זה עדיף על פני מה שהולך, כנראה, לקרות, היינו שקובעים את הפרק לראשונה בחוק חוקרים פרטיים ואחר-כך מעתיקים אותו לחוק לשכת עורכי הדין. אפשר לזרז את התהליך כך שנדון בפרק זה תחילה במקום העיקרי.

שנית, עצם הרעיון לאפשר תאגיד לעריכת דין או לחקירה פרטית הוא חידוש מרחיק לכת לעומת מה שהיה מקובל עלינו עד עכשיו בעריכת דין. אני חושב שזה אמור לגבי כל מקצוע המבוטס על יחס של אמון בין נותן שירות לבין לקוח. עצם הרעיון של תאגיד הוא רעיון חדש שצריך להתקדם לקראתו בזהירות מקסימלית ובהקפדה על סייגים, ואני מוכן להקדים ולומר מה מסקנתי הסופית. אם תתקבל ההצעה שמי שאינו חוקר פרטי יוכל להיות בעל מניות בכורה, אסתייג ואציע למחוק את הפרק. כלומר, מבחינתי איני רואה את המצב כך, שאנו מניחים מראש כי תאגיד יכול להיות חוקר פרטי אלא שאנו באים לסייג דבר זה בסייגים מסויימים. גישתי אחרת - ביסודו של דבר זה צריך להיות פרט או שותף, ובזהירות רבה ובסייגים מחמירים בלבד אני מוכן ללכת לקראת האפשרות של הקמת תאגיד. כל מה שאמרתי עכשיו לגבי הנכונות ללכת לקראת תאגיד בזהירות רבה ובהקפדה על סייגים - אני אומר ואומר בקשר לאפשרות זו לגבי עורכי-דין. אני בפירוש לא רוצה שבתאגיד של עורכי דין יוכל בנק או מוסד אחר להיות בעל מניות רגילות או בעל מניות בכורה או בעל מניות כלשהן. לפחות באותה מידה צריך הסייג לחול על תאגיד זה. את זה אני אומר בקשר לדברי חבר-הכנסת האוזנר ביחס לסעיף 13(ב)(2). בהזדמנות קודמת אמרתי שאני מוכן ללכת לקראת זה רק אם יתקיימו מספר תנאים: ערבות בלתי מוגבלת, ורק חוקרים פרטיים או עורכי-דין יכולים להיות חברים שם, ולא מישהו אחר, ורק בעלי המקצוע יכולים להיות המנהלים בו.

היו"ר י. גולדשמידט: כל זה טובטח בסעיף 13.

ח. צדוק: זה הובטח, אבל כיוון שהושמעה דעה בכיוון של הגמשה, אני מביע דעתי שצריכה להיות החמרה ולא הגמשה.

מתוך גישה זו אני מתקשה גם בסעיף 14. אני רואה כאן קרקע פורה לסכסוכים וקשיים שייגרמו בעקבות זאת שבתאגיד, שהוא תאגיד למקצוע חופשי, יהיו אנשים שאינם שייכים לאותו מקצוע ושאמנם אינם חברים או מנהלים בתאגיד, אך יש להם זכות לקבל רווחים. זה מקנה להם מעמד כלשהו בפיקוח על התאגיד. הם אינם זכאים למשכורת או לרביית מסויימת, אלא הם זכאים, לפי זכותם, לחלק ברווחים ויכולים לתבוע לעצמם את הזכות לברר ולבדוק את אופן ניהול התאגיד הזה. הם יכולים לומר, כי אילו היו מנהלים אחרת את התאגיד, היו מקבלים יותר רווחים. כלומר, כיוון שיש להם חלק ברווחים הם יכולים לטעון שהם זכאים לביקורת על דרכי הניהול. הייתי רוצה לקבוע תקופה - ותהיה זו אפילו תקופה ארוכה - שבסופה תסתיים איך שהוא או תגיע לקיצה הזכות לחלק ברווחים מצד אלה שאינם חברים, אלא קיבלו את הדבר בירושה. הרי אין סעיף זה בא להבטיח איזו זכות סוציאלית כדי שנבחין בין אלמנה שלא נישאה לבין אלמנה שנישאה ובין ילד עד גיל מסויים לבין ילד שעבר אותו גיל, כפי שמציע חבר-הכנסת ביבי. למעשה מדובר בתחליף לשווי המוניטין שבעל העסק, השותף בעסק או החבר בעסק רכשו לעצמם בתאגיד, ואת תמורת הנכס הזה, המגיעה ליורשים, אפשר לקבל באחת משתי הצורות: או שלאחר פטירת האיש תהיה חובה על השותפות הנשארת לפדות את הנכס הזה ולשלם ליורשים סכום מסויים לפי מודד מסויים ובכך לנתק את הקשר; או שהיורשים יהיו זכאים במשך איקס-שנים לחלק ברווחים כתמורה ל"גוד-וויל". נדמה לי שבכיוון זה צריכים אנו לכוון את המחשבה שלנו. כאשר אני חושב על פרק זה אין לי מגוון שלחשוב על מקצועות חופשיים שונים שבשבילים אנחנו בעצם קובעים עכשיו את הטידור.

מ. שמגר: אתה חושב על מקצוע אחד מסויים.

ח. צדוק:

אני בהחלט חושב שאין זה רצוי שבתאגיד של עורכי דין, למשל, בו נפטר אחד השותפים תהיה לאלמנה או לילדים במשך שנים על גבי זכות לחלק ברווחים, עם כל הכרוך בכך לגבי זכות ההתערבות העקיפה והטענות האפשריות לגבי ניהול העסק.

ג. האוזנר:

הפתרון הוא ניסוח מתאים של תקנות ההתאגדות לגבי מה שקורה במקרה של פטירה.

ח. צדוק:

- ייתכן. אם מקבלים את הגישה שזכות זו אינה זכות הנובעת ממניות, אלא פיצוי המסקנה היא שאפשר לקבוע פורמולה ואפילו

בעד ה- "גוד-ווייל" פורמולה אלטרנטיבית.

ג. האוזנר:

למה לקשור ידיים? יעשה כל תאגיד מה שהוא רוצה בתקנון.

ח. צדוק:

אינני מביע כאן דעה מגובשת. אלה רק הרהורים.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מציע שבלבן את הרישה בנפרד ואת פסקאות (1) ו-(2) בנפרד.

לא שוכנעתי על-ידי החשובה שחבר-הכנסת צדוק רצה לתת לשאלתי בין היתר. אותו אדם, עליו מדובר בדישה של סעיף 14, המממן את התאגיד ומלווה לו כסף אינו רוכש לעצמו מעמד מוגדר כאחד הבעלים של התאגיד, כשותף או כמנהל, כך שמה שבאמר בסעיף 13 אינו חל עליו, אבל בהסכם על הסינוע הכספי ועל ההשקעה שהוא השקיע בתאגיד באמר כי הוא מקבל רבית וחלק ברווחים. מדוע אוסרים עליו דבר זה ברישה של סעיף 14? חבר-הכנסת צדוק אומר שבעקיפין לא ייתכן שאדם זה לא יהיה בעל השפעה, אף-על-פי שאין לו מעמד של ממש בתאגיד, דהיינו, במידה שיש בידי האפשרות לדרוש את החזרת הכסף, והחזרת הכסף בשלב מסויים עלולה לסכן את קיומם התאגיד, הרי שהדבר הזה מהווה לחץ על התאגיד, וממילא יקבל התאגיד את הנחיותיו בנוגע למדיניות העבודה שלו. השאלה היא אם אנו רוצים באיסור זה או שניתן היתר מסויים כדי שלא נהיה דקוים יחד על המידה.

ג. האוזנר:

אסביר את דברי הקודמים. יש סוגים שונים של מניות. בכלל אין סוף לאפשרויות הגמישות של הגדרת זכויות בחברה, אבל אחת הדרכים המקובלות כיום במימון עסק - בפרט בעסק חדש - היא להזרים כסף לתוכו על-ידי בנק או חברת השקעות ולקבל מניות בכורה ועודפי דינודנים, שאין להם השפעה על הניהול השוטף של העסק. לשון אחרת, הם אינם בוחרים מנהלים והם אולי בעלי זכות הצבעה באסיפות כלליות בכל נושא, פרט לענין בחירת המנהלים השמורה לבעלי מניות יסוד או מניות רגילות - על כל פנים לא לבעלי מניות הבכורה, וזו דרך רגילה ומקובלת שספק אם צריך לחסום אותה.

היו"ר י. גולדשמידט:

האם לדעתך הדרך חסומה עכשיו?

ג. האוזנר:

- ללא ספק. מי שבעל מניות בכורה - ואפילו הן ניתנות לפדיון לפי תנאיהן - לא יכול לממן תאגיד כזה, כי הוא צריך להיות חבר בתאגיד ואסור לו להיות חבר בו. אם כן, לבי שלם עם המגבלה שאסור לו להיות מנהל ואני מוכן ללכת להגבלה אחרת של זכויותיו, אבל לחסום את האפשרות של גיוס כספים, של מימון, על-ידי הוצאת מניות בכורה - אני חושב שזו גזירה מיותרת שאינה נותנת שום דבר לצורך ניהול העסקים המקצועיים של התאגיד, אלא מכבידה עליו בענין השגת כספים. אני סבור שזה פיוריסטיזם שאינו במקומו. אם אפשר להקים תאגיד, ניתן לו אפשרות לגייס כספים.

י.ה. קלינגהופר:

לענין ההשקעה - לרוב נכון מה שאמר חבר-הכנסת האוזנר, אך מאיך גיטא גם מצאנו לנכון לקבל חוק מיוחד לשירות זה של חקירות פרטיות. כלומר, מלכתחילה אנו קובעים שלא הדפוסים הכלליים הנוהגים בחיי המסחר יהיו

י.ה. קלינגהופר:

אחת בלבד סכום של 200 אלף לירות, למשל, בלי להתכוון להשקיע בעתיד אף לא לירה אחת נוספת. בדרך זו מותרים גם על כל השפעה ומחכים רק לרווחים, לדיווידנדה או אולי לעודף דיווידנדה. אולם את זאת אי-אפשר להבטיח בחוק, כלומר, אי-אפשר לכתוב בחוק, שאם אדם השקיע פעם אחת כסף בתאגיד, אסור לו להשקיע בו השקעה נוספת. קיימת גם האפשרות להשקיע כספים באופן הדרגתי והמשקיע יכול לומר, שאם התאגיד יציית לכל הנחיותיו בניהול החקירה הוא ישקיע סכום כסף נוסף.

ג. האוזנר: ואם זה נעשה באיגרת חוב, מה פוסל דרך זאת?

י.ה. קלינגהופר: מה שפוסל זאת הוא פתיחת פתח להשפעה וללחצים.

ג. האוזנר: ידוע שעבד לווה לאיש מלווה.

י.ה. קלינגהופר: זה משהו מיוחד שאנו רוצים למנוע. אנו רוצים למנוע היווצרות תלות. בקפיטליסט המשקיע כספים ושיש לו אינטרסים משלו. אולי אותו משקיע רוצה להשפיע על האופי המיוחד של החקירות שהתאגיד מתכוון לנהל בעתיד. על כן אני מעדיף את שיטת ההגבלה. זה עניין מיוחד בהקשר זה, כי אחרת היינו יכולים לוותר בכלל על כל החוק.

שנית, יש להבחין בין שני דברים: ראשית כל ישנה ההשתתפות ברווחי החברה ואחר-כך באים המקררים הספציפיים שהם מבחינת יוצאים מן הכלל. אני חושב שכאן צריכים אנו להיות מאד סטריקטיים, כי אחרת נשטטש את התועלת שבדבר אם נכתוב, כפי שמוצע כאן, "לא יהא זכאי... שלא בדרך של משכורת". אפשר לפרש זאת כך שהחברה יכולה לחתום עם אדם חוזה האומר, שאם יהיו רווחים, הוא יקבל משכורת, ואם לא יהיו רווחים, לא יקבל משכורת. אפשר לפרש שיש כאילו קשר מהותי בין הרווחים ובין החובה לשלם משכורת, ואת הקשר הזה איני רוצה. הרי כאשר חותמים על חוזה עבודה מתחייבים לשלם משכורת-עבוד עבודה שוטפת גם אם אין רווחים ואפילו יש הפסדים. אם כותבים שהכסף עומד לרשותו של האדם שלא בצורת רווחים שהפיק מאותו תאגיד, זה רק מאפשר עקיפת האיסור, כי אז ישתדלו לשוות לאותו תשלום צורה של משכורת, כלומר, נותנים צורה של משכורת להשתתפות ברווחים. כמובן, לוקחים חלק ברווחים רק אם קיימים רווחים, והאדם יכול לומר שאם יהיו רווחים יהיה האיגוד חייב לשלם אחוז מסויים מאותם רווחים תחת השם "משכורת" או לשלם לו סכום מינימלי קבוע כמשכורת וכל השאר ייכלל בהוצאות וכיוצא בזה. זה שוב מגמיש את העניין הזה.

אני מציע לשקול אם למחוק את כל העניין של המשכורת. אם התאגיד מתחייב לשלם משכורת הרי האיסור לשתף פלוני ברווחים שלו אינו עומד למכשול במילוי אחר חובת תשלום המשכורת. אלה שני דברים נפרדים, אלא שהתוספת המדברת על משכורת, כפי שהסברתי, עלולה רק לפתוח פתח לעקיפת איסור זה.

מ. שמגר: אתחיל אולי בהסטוריה בנושא זה. כאשר באו אלינו לראשונה עם ההצעה לבדוק את האפשרות להקים תאגיד של עורכי-דין, הצעת הלשכה היתה למעשה להכניס אולי תיקון קל בתקנות האתיקה ולומר בתקנות האתיקה של לשכת עורכי-הדין כי פותר להקים תאגידים. אני מוכרח לומר שזה מאד לא נראה לי וכאשר בחנתי את הדבר בהשוואה לארצות אחרות ראיתי עד כמה זה עומד בסתירה לגישה המקובלת בארצות בהן יש גישה דומה למקצוע עריכת הדין. למה הכוונה? יש מכלול של בעיות המתעוררות כאשר עורך דין פרטי הופך לתאגיד של עורכי דין, כי הבעיה המרכזית היא עניין של יחסי הגומלין האישיים בין הלקוח לבין הפרקליט, אולם יש בעיות נגררות, כגון מי מייצג את התאגיד, באיזו מידה יש אחריות למה שעושה כל פרט. זה הוליד את המחשבה בדבר צורך בחוק זה. איני רוצה לומר שהבעיות שעורר חכר-הכנסת האוזנר אינן קיימות ואני רוצה למנוע את הרושם שיש פתרון שכולו חד-משטעי מבחינת הדרך הטובילה אליו. יש איזון אינטרסים.

מ. שמגר:

מבחינת היכולת להתארגן בתאגיד ודאי שהיה קל יותר לו היה אפשר להשיג מימון, אבל אנחנו צריכים לשקול מה הסיכונים העומדים מול זה, והגישה שלנו - בשלב התחלתי זה לפחות - היא שאנו צריכים ללכת עקב בצד אגודל ולא לעשות קפיצות פתאומיות שיהפכו את המקצוע ממקצוע של אמון אישי, עם כל החסינויות שכל כולן נובעות מהיחס האישי המיוחד שנוצר בין חוקר מסויים לבין הלקוח - למקצוע המונע בפעולותיו על-ידי גורם כלכלי אחר, ואני מסכים עם חבר-הכנסת צדוק שהקו אשר ייקבע כאן יקבע לגבי עורכי הדין. איננו צריכים להסתכן בכך שהמימון וההשפעה הכפסית יהיו גורם מדרבן מרכזי. למה ליצור בעיות? הלא כל יהודי אומר (גם הנוצרים): אל תעמיד אותנו בנסיון. כלומר, בדרך זו עלולים אנו ליצור את הסתירה הזאת בין הגוף הכלכלי התומך בתאגיד מבחינה כספית לבין הלקוח שאף אינו יודע מיהו אותו גורם וייתכן שהוא מבקש חקירה נגדו בלי שהוא יודע שהוא הגורם הממן המרכזי, שהרי אין חובה לגלות זאת. ייתכן שבנק, עתון מסויים או גוף פוליטי מסמנים את הפעולות.

ג. האוזנר:

אבל מותר לתאגיד לקחת הלוואה מאותו עתון או מאותו בנק. מה ההבדל?

מ. שמגר:

גם חוקר פרטי שאינו תאגיד יכול לקחת הלוואה. הדברים אינם הרמטיים. לכן איני גורם שיצרנו שיטה המוגנת היקפית. ודאי שיש פרצה פה ושם, אבל לא רצינו לקבוע הסדר הגורר אתו מעיקרו את טשטוש הזכות הפרסונלית.

לגבי ענין המשכורת איני שותף לחשש שהעלה חבר-הכנסת קלינגהופר. כל מה שאמרנו כאן הוא שהאיסור בדבר חלוקת רווחים אינו חל על משכורת, הוצאות וכו'. איני חושב שמכך אפשר להסיק כי המשכורת צריכה לנבוע דווקא מרווחים וגם איני חושש שדם יקבל חלק מהרווחים במקום משכורת. אין זה מפריע כאן. נראה לי שיהיה זה מלאכותי אם נזכיר רק הוצאות אחרות ולא נזכיר משכורת. בסופו של דבר המשכורת היא הצורה המקובלת. קודם כל שואבים החברים את המשכורת החודשית שלהם, ולכן זה צריך להיות כתוב בסעיף. אחרת יפורש שתשלום ההוצאות כולל ממילא את המשכורת, וזה פירוש לא טבעי.

י.ה. קלינגהופר:

אני רואה כאן פרצה גדולה בחוק. אולי היועץ המשפטי לממשלה ישקול זאת שוב.

מ. שמגר:

אבל אין יקבל העובד השכיר שם את המשכורת?

היו"ר י. גולדשמידט:

על כך אומר חבר-הכנסת קלינגהופר, בצדק, שאלה מקבלים משכורת לפי חוזה עבודה. הם אינם מקבלים משכורת במותנה ברווחים.

י.ה. קלינגהופר:

בנוסף שלפנינו נוצר קשר עם רווחים.

מ. שמגר:

אם לא נזכיר משכורת, ייצא שאסור לשאוב את המשכורת מהרווחים.

י.ה. קלינגהופר:

- לא, כי לזה אין קוראים השתתפות ברווחים, אבל אם מזכירים משכורת, מקשרים את תשלום המשכורת עם הזיקה האישית הזאת לענין הרווחים.

מ. שמגר:

אבל אין סכנה כזאת. זכותו של אדם למשכורת נובעת מחוזה העבודה שלו.

י.ה. קלינגהופר:

אם כן, למה להוסיף זאת כאן? אם מוסיפים את המשכורת, נותנים אולי נימון לעקיפת החוק. אני רק מזהיר אתכם מפני אפשרות זו.

היו"ר י. גולדשמידט:

הרי איננו מונים כאן את כל יתר הדברים שהם חיוביים רגילים הנובעים מההתחייבויות שהחברה קיבלה על עצמה, כגון ריבית. הכוונה לאסור כאן רק השתתפות ברווחים - כעין רווחים נקיים אחרי ניפוי הוצאות.

מ. שמגר:
אם ללכת בכיוון שמציע חבר-הכנסת קלינגהופר, הרי שצריך לוטר כאן: אינו זכאי לחלוקת רווחים, או אין לו מעמד בחלוקת רווחים, ואז הקטע האחר מיותר, אולם איני רואה את הריזיקו.

י.ה. קלינגהופר:
אני חושש שיתנו להשתתפות ברווחים לבוש של מסכורת, של החזרת הוצאות וכיוצא באלה. כלומר, ישמשו במינוח זה כדי לעקוף את החוק.

מ. שמגר:
אשר לסייג בדבר תשלום לאלמנה, לילדים ולנכדים, לדעתי צריך לתת להם אופציה זו מתי שהם רוצים לקבל את הכסף, בלי גבול של זמן מקסימלי. ייתכן שבמצב מסויים נוח יותר ליורשים אלה לקבל את חלקם באופן מיידי. איני רואה סיבה להגביל אותם בתקופה של חמש שנים.

ניצב משנה קרתי:
אני מציע אלטרנטיבה - אסיהיורש הוא חוקר מורשה, אין מניעה שייכנס כחבר לאיגוד. לפי הנוסח שלפנינו אפשר לפרש שיש ליורשים זכות לרווחים ולא זכות להיכנס כחברים בתאגיד אם הם חוקרים פרטיים מורשים. בניח שאחד היורשים האמורים שהיה קטין הגיע לגיל בגרות, מילא אחר הכישורים הנדרשים וקיבל רשיון לעסוק כחוקר פרטי. אינני יודע אם לפי הנוסח המונח עכשיו לפני הוועדה יוכל לדרוש את זכותו להיכנס כחבר במקום אביו, והרי זו זכות לגיטימית של יורש. אם הוא נעשה לחוקר פרטי בשלב מאוחר יותר, מדוע לקפח את זכותו להמשיך בעסק של אביו?

מ. שמגר:
לא הייתי רוצה לקבוע בחוק דפוסים המחייבים זאת, ויתרה מזו - כשנקבעה ההוראה בדבר גמר הזכות על-פי סעיף 14 אמרנו שלא ניכנס לפרטים בחוק, אלא נשאיר את הפרטים לתקנות, כי זה ענין שצריך לעבד אותו לפרטיו. לא הייתי רוצה שנקבע דפוסים נוקשים בענין זה.

היו"ר י. גולדשמידט:
להערה של מר קרתי - אם היורש אינו חוקר מורשה, הבעיה אינה מתעוררת, אך גם אם הוא חוקר מורשה הענין תלוי עדיין בבעלים שנשארו בחיים והם צריכים להחליט אם הם רוצים לקבל אותו.

ניצב משנה קרתי: - או שזה ייקבע בתזכיר.

היו"ר י. גולדשמידט:
אם כתוב בתזכיר, שהיורש יבוא במקום הנפטר כחוקר מורשה, אפשר להסכים לזה, אבל כשזה לא כתוב הדבר תלוי בבעלים. עבודה היא דבר שונה מאשר כסף ואין לכופ אותה על התאגיד.

נראה לי הרעיון שהעלה חבר-הכנסת ביבי שהאלמנה תיהנה מהרווחים עד שתינשא או עד לתקופה של איקס שנים, לפי המועד המאוחר יותר.

מ. שמגר: מה זה חשוב אם נישאה או לאו?

היו"ר י. גולדשמידט: זה משנה, כי כאשר נישאת אותה אלמנה היא באה תחת השפעתו של אדם אחר.

מ. שמגר: אבל לאלמנה אין שום השפעה. למה צריך לשנות את זכויותיה הכספיות, שהן רק

כספיות ותו לא, בגלל שנישאה?

היו"ר י. גולדשמידט: הרעיון הוא שיש אינטרס כלכלי בענין זה, אם נקבעת תקופה קצרה מאוד, יהיה כנ"ל כלכלי לפדות את הזכויות האלה, ודבר זה עלול להוריד את ערך הפדיון או להעמיד את התאגיד בקשיים כלכליים. לכן צריך שתיקבע תקופה מסוימת - של שלוש עד חמש שנים - בה אפשר יהיה למצוא משקיע אחר כדי שיתאפשר לפדות את הזכויות.

מ. שמגר:

בשני הכיוונים יהיה קשה ללכת. אם נאמר שהתאגיד רשאי לפדות את הזכות של נפטר תוך חמש שנים, מתוך שאין רוצים להביא לפירווקו על-ידי שהוא יחוייב להשיג מיד את הכסף - למה צריך התאריך להשתנות בגלל זה שהאלמנה נישאה? ואם רוצים אנו להשאיר לשיקול דעת האלמנה מתי לדרוש את הכסף, למה צריכה זכותה להיגרע ויהיה עליה לקבל את הכסף בצורה פחות נוחה, לפי תאריך נישואיה?

היו"ר י. גולדשמידט:

אינני תקיף בדעתי בענין זה.

האם ברור שמדובר רק באלה שהם יורשי של הנפטר? יכול להיות שירש הרכוש נפטר - היינו האלמנה והילדים - אבל יש גם נכדים. האם איננו צריכים לקבוע את הסייג: במידה שהם יורשי החוקיים של הנפטר?

מ. שמגר:

ההערה נכונה, אלא שאז צריך ללכת בקו ישיר, לפי חוק הירושה.

היו"ר י. גולדשמידט:

הנכד יכול להיות בלתי תלוי. הוא יכול להיות איש עסקים עצמאי. אנחנו צריכים לשקול אם אמנם מתכוונים אנו לזה, שהרי גם בפסקה (2) דואגים אנו לסוג מסויים של אנשים שהיו סמוכים לשולחנו של הנפטר. חסר כאן, למשל, המקרה בו היו ההורים סמוכים על שולחן הנפטר. בעקבות מות המפרנס הם עלולים לבוא למצוקה כלכלית יותר מאנשים שלא הגיעו עדיין לגיל 30 ושהיו סמוכים על שולחנו של הנפטר. המקרה של הורים התלויים בפרנסתם בילדיהם הוא מקרה מצוי ועל כן הייתי פותח בסעיף: הורים זקנים שהיו סמוכים על שולחנו או המוכרים על-ידי מס-הכנסה וכו'. יש לשקול אם אין לכלול כאן גם מקרה כזה, גם כן מתוך הגבלה של שנים. צריך למצוא מוצא שיבטיח אותם, אבל לא מיד אלא מתוך מתן אפשרות לבירא לתאגיד להסתדר. אנו רואים שפריטים (1) ו-(2) מחייבים שיקולים שונים.

מ. ביבי:

על-פי הקובצפציה שהושמעה על ידי מספר חברי כנסת יש לראות כעבור כמה זמן בא קיצה של התקופה בה יש ליורשים זכות בתאגיד זה. אם רוצים לראות בזה שותפות המתפרקת עם מות אחד השותפים, זה ענין אחר, אבל אם רוצים לראות בזה תאגיד, איני מבין מה באה לתת תקופה זו, כי מסה נפשך? אם היורשים הם בחזקת קטינים - או מחמת גיל או מחמת מום - כי אז תקופה זו לא תעזור והתקופה תהיה פיקטיבית, כי מה יכול לעשות קטין אם בתום התקופה שנקבעה אומרים לו ללכת לדרוכו? כאשר רואים בדבר זה שותפות, הרי השותפות מתפרקת עם מות אחד השותפים וכל אחד מקבל את חלקו; אולם אם זה תאגיד בטובן הרחב, אני סבור שקביעת זמן בלי להתחשב במצבם ובתלותם של היורשים - בייחוד כשהאלמנה לא נישאת והילדים הם קטינים או מחמת גילם או מחמת מום ואינם יכולים לעמוד ברשת עצמם - אינה רצויה. לגבי שתי קטגוריות אלה לא צריכה לחול, לדעתי, כל הגבלה של זמן. נניח שנקבע תקופה מקסימלית של חמש שנים להנאה מהירושה ונניח שהאלמנה היא בת 55 במות הנפטר. מה תעשה בגיל 60, האם יעזבו אותה לנפשה לאחר שבעלה השקיע את פייט שנותיו באותו תאגיד? מה יעשה ילד נכה? לא כן לגבי אנשים בריאים העומדים ברשות עצמם. לגביהם אני מוכן לקבוע גיל מסויים - 18, 21 או מקסימום 25 - אבל לא להשאיר את הענין פתוח לתנודות.

לדעתי, יש כאן גם אלמנט סוציאלי ולא רק אלמנט הירושה. ייתכן שאנו רוצים לראות בזה ענין של ירושה בלבד, ואז יקבלו היורשים את חלקם עם מות המוריש, בלי שום תוספות. אולם אם רוצים אנו להוסיף לזה את האלמנט הסוציאלי, חייבים אנו לראות את הקטגוריות הסוציאליות בענין זה. אין זה ענין של קביעת זמן שרירותית, אלא צריך לבדוק את הבעיה עצמה.

י.ה. קלינגהופר:

אני רוצה להתייחס לאספקט שונה במקצת של הבעיה. הבה נבהיר לעצמנו את הדבר מהאספקט של חוק הירושה וגם מהאספקט של החוק החדש בדבר יחסי ממון. אני רואה את הדבר כך: איני חושב עכשיו על הרווחים שתאגיד זה יפיק אחרי מות הנפטר, אלא לפי המצב המוקפא בשעת גיבוש העיזבון

י.ה. קלינגהופר:

היו לנפטר נכסים מסויימים בחברה. על נכסים אלה יחול חוק הירושה, הן על-פי דין והן על-פי צוואה, ואז תצטרך החברה להפריש גם מה שהיורשים יהיו זכאים לקבל. אולם הייתי אומר שזה משהו חד-פעמי, ואין בין זה לבין רווחים שבעתיד ולא כלום. על כן ענין הרווחים שישתלמו לאלמנה, לילדים או לנכדים - במקומו עומד, ואין שום קשר בינו ובין ענין הירושה, שגם לא ייפגע מהסדר זה. כמו כן גם ענין המחצית מכלל הנכסים של הבעל במקרה של פקיעת קשר הנישואין אינו נוגע לענין הרווחים. ברגע שהותר קשר הנישואין נוצרת עילה לתשלומים מסויימים לבן הזוג; וגם כאן לא מדובר על הרווחים שיהיו לתאגיד זה של חקירות פרטיות בעתיד. אולם אני רוצה להיות בטוח שאפשר לראות בהפרדה ובבהירות כזאת את הדברים האלה כקיימים אלה בצד אלה, בלי שזה ייקבע במפורש בחוק. איני חושב שיש צורך שזה ייקבע במפורש בחוק, אבל הייתי מבקש אישור להנחתי זו.

נחזור לסעיף 14 בישיבה הבאה.

היו"ר י. גולדשמידט:

הישיבה ננעלה בשעה 11.05.